

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 973/2024
21.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Бранка Станића чланова већа, у парници првотужиоца НРК MANAGEMENT ДОО Нови Сад и друготужиоца НРК ENGINEERING BV привредно друштво основано у складу са законима Холандије, са седиштем у Амстердаму, Краљевина Холандија, које заступа Никола Стојиљковић адвокат из ..., против туженог ЖЕЛЕЗАРА Смедерево ДОО - у стечају, кога заступа Млађан Марјановић адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 166/21 од 19.04.2023. године, у седници већа одржаној дана 21.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог, изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 166/21 од 19.04.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев првотужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Пожаревцу П 58/2020 од 29.10.2020. године, у ставу 1. изреке, одбијен тужбени захтев друготужиоца којим је тражио да се утврди постојање његовог потраживања према туженом, настало по основу коначне одлуке Арбитражног трибунала Лондонског суда за међународну арбитражу број 163397 од 11.05.2018. године и Уговора о уступању потраживања из Коначне одлуке Арбитражног трибунала Лондонског суда за међународну арбитражу број 163397 закљученог између тужилаца дана 14.11.2018. године, у укупном износу од 1.563.486.770,76 динара, а које се састоји из: потраживања у износу од 12.357.987,31 америчких долара, од чега на име главног дуга по основу приватизационог бонуса у износу од 10.000.000,00 америчких долара и на име обрачунате камате на овај износ у износу од 2.357.987,31 америчких долара; потраживања у износу од 131.360.043,78 динара од чега на име главног дуга по основу накнаде за управљање туженим за месеце мај и јун 2016 године у износу од 100.536.504,00 динара и на име обрачунате камате на овај износ у износу од 30.823.539,78 динара; потраживања у износу од 1.182.812,76 британских фунти од чега на име главног дуга по основу трошкова вођења арбитражног поступка у износу од 1.112.511,20 британских фунти и на име обрачунате камате на овај износ у износу од 70.301,56 британских фунти прерачунатих у динаре по средњем курсу НБС на дан 31.01.2019. године, као даном отварања стечаја над туженим као безусловно, што је тужени дужан признати и трпети да се утврђено потраживање друготужиоца по основу ове пресуде упише као безусловно у листу утврђених и оспорених потраживања у

стечајном поступку који се води према туженом пред Привредним судом у Пожаревцу под пословним бројем Ст. 18/18. У ставу 2. изреке утврђено је потраживање првотужиоца према туженом настало по основу коначне одлуке Арбитражног трибунала Лондонског суда за међународну арбитражу број 163397 од 11.05.2018. године у укупном износу од 1.563.486.770,76 динара, а које се састоји из: потраживања у износу од 12.357.987,31 америчких долара, од чега на име главног дуга по основу приватизационог бонуса у износу од 10.000.000,00 америчких долара и на име обрачунате камате на овај износ у износу од 2.357.987,31 америчких долара; потраживања у износу од 131.360.043,78 динара од чега на име главног дуга по основу накнаде за управљање туженим за месеце мај и јун 2016. године у износу од 100.536.504,00 динара и на име обрачунате камате на овај износ у износу од 30.823.539,78 динара; потраживања у износу од 1.182.812,76 британских фунти од чега на име главног дуга по основу трошкова вођења арбитражног поступка у износу од 1.112.511,20 британских фунти и на име обрачунате камате на овај износ у износу од 70.301,56 британских фунти прерачунатих у динаре по средњем курсу НБС на дан 31.01.2019. године као дан отварања стечаја над туженим као безусловно, што је тужени дужан признати и трпети да се утврђено потраживања првотужиоца по основу ове пресуде упише као безусловно у листу утврђених и оспорених потраживања у стечајном поступку који се води према туженом пред Привредним судом у Пожаревцу под пословним бројем Ст. 18/18. У ставу 3. изреке одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 166/21 од 19.04.2023. године, одбијене су жалбе друготужиоца и туженог и потврђена је пресуда Привредног суда у Пожаревцу П 58/2020 од 29.10.2020. године у ставовима 1. и 2. изреке. Укинута је решење о трошковима поступка садржано у ставу 3. изреке првостепене пресуде и предмет у том делу се враћа првостепеном суду на поновно одлучивање и одбијен захтев првотужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињеним пред другостепеним судом, битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 10. ЗПП, погрешне примене материјалног права и погрешно утврђеног чињеничног стања.

У одговору на ревизију првотужени је у свему оспорио ревизијске наводе са предлогом да се ревизија одбаци односно одбије. Трошкове ревизијског поступка опредељено је тражио.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013- УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020 и 10/2023 у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да је ревизија туженог неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нису од утицаја ревизијски наводи којим се указује да побијана одлука противречна и да не садржи разлоге о битним чињеницама, чиме се суштински указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку. Таква битна повреда не представља дозвољени ревизијски разлог предвиђен у члану 407. Закона о парничном поступку, због чега наводи ревидента у том делу нису од утицаја у ревизијском поступку. Такође, ревизијски наводи којима се побија утврђено

чињенично стање, не представљају дозвољен ревизијски разлог у смислу одредбе члана 407. став 2. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, првотужилац је пријавио потраживање по основу коначне одлуке Арбитражног трибунала Лондонског суда за међународну арбитражу број 163397 од 11.05.2018. године и то у износу од 12.359.143,84 америчких долара, у износу од 131.378.055,39 динара, у износу од 1.182.812,76 британских фунти, што све прерачунато у динарима према средњем курсу НБС на дан 31.01.2019. године као дан отварања стечаја над туженим износи 1.563.623.848,26 динара у предмету Ст 18/18 који се води над туженим. Тужени је оспорио наведено потраживање јер није достављен доказ да је извршено признање одлуке Међународног Арбитражног суда у Лондону на територији Републике Србије како би она произвела своје правно дејство у Републици Србији. Друготужилац је такође пријавио потраживање по основу коначне одлуке Арбитражног трибунала Лондонског суда за међународну арбитражу број 163397 од 11.05.2018. године и преноса потраживања из одлуке од 14.11.2018. године које је такође оспорено, јер стечајни поверилац није доставио доказ да је извршено признање одлуке Међународног Арбитражног суда у Лондону и није уз пријаву доставио правни основ који наводи да је извршен пренос потраживања са првотужиоца на њега.

Између Републике Србије, Железаре Смедерево, „HPK MANAGEMENT“ ДОО Нови Сад и „HPK ENGINEERING BV“, закључен је Уговор о пружању услуга управљања и саветовања од 21.03.2015. године. Првотужилац је уговор закључио у својству пружаоца услуга а друготужилац у својству понуђача. Република Србија је приступила закључењу овог уговора препознајући да је потребно да обезбеди искуство и стручност у корист друштва а у циљу да се друштво реструктурира - Железара Смедерево и обезбеди дугорочно и успешно пословање истог. Уговорне стране су сагласне да ће овај уговор служити као привремено решење док се успешно не спроведе поступак приватизације над друштвом.

Решењем Р. 5/19 од 26.09.2019. године усвојен је захтев предлагача, овде тужилаца па је призната арбитражна одлука број 163397 од 11.05.2018. године донета од стране Арбитражног трибунала Лондонског суда за међународну арбитражу која производи дејство као домаћа правноснажна судска одлука.

Тужиоци су доставили Акт о уступању потраживања од 14.11.2018. године у ком акту се наводи да првотужилац пристаје да своје право, власништво, интерес и користи из Одлуке Лондонског суда за међународну арбитражу број 163397 од 11.05.2018. године, пренесе на друготужиоца. Чланом 12. акта утврђено је да ће се сви спорови између уговорних страна и свако питање у вези са постојањем, важењем и раскидом акта бити тумачени у складу са Законом Енглеске и Велса, а тужени је обавештен о наведеном уступању.

Вештачењем од стране вештака економско финансијске струке утврђена је укупна висина потраживања у износу од 1.563.623.848,26, на дан 31.01.2019. године, а на основу Одлуке Лондонског суда за међународну арбитражу број 163397 од 11.05.2018. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су становишта да је тужбени захтев првотужиоца основан у целости, а да је тужбени захтев друготужиоца неоснован. Према изнетој аргументацији, Акт о уступању потраживања не производи правно дејство, будући да је одредбом чланом 15. Уговора о пружању услуга управљања и саветовања од 21.03.2015. године, уговорена забрана уступања права која се стекну на

основу тог уговора, док је одредбом члана 436. став 2. Закона о облигационим односима, прописано да уговор о уступању нема правно дејство према дужнику, ако су он и поверилац уговорили да овај неће моћи пренети потраживање на другог или да га неће моћи пренети без дужниковог пристанка. Одлука арбитражног суда број 163397 од 11.05.2018. године, производи дејство као домаћа правноснажна судска одлука. Акт о уступању потраживања од 14.11.2018. године, има дејство само између овде тужилаца као уговорних страна, а не и на туженог, без обзира на чињеницу да је исти обавештен о извршеном уступању. Осим тога, овај акт је супротан јавном поретку Републике Србије и принудним прописима, конкретно Закону о девизном пословању и Закону о спољнотрговинском пословању. Следом наведеног, друготужилац нема основа да потражује утужени износ по основу Арбитражне одлуке, већ то право задржава првотужилац.

Ревизијом се оспорава изнето становиште нижестепених судова. Ревидент сматра да је у овој правној ствари одлучено о захтеву о којем је већ правноснажно пресуђено окончањем ванпарничног поступка признања стране арбитражне одлуке. Указује и да првотужилац није активно легитимисан с обзиром да је током поступка истицао да је предметно потраживање уступио друготужиоцу. Стога је упитан и његов правни интерес. Осим тога, поступак признања Арбитражне одлуке је донет без поштовања императивних законских норми и јавног поретка Републике Србије.

Насупрот ревизијским наводима, по оцени Врховног суда одлуке нижестепених судова засноване су на правилној примени материјалног права.

Предмет тужбеног захтева је утврђење оспореног потраживања у стечајном поступку над туженим, и то потраживања по основу коначне одлуке Арбитражног трибунала Лондонског суда за међународну арбитражу број 163397 од 11.05.2018. године. Међународна арбитражна одлука производи правно дејство у правном систему Републике Србије само уколико је призната у ванпарничном поступку признања стране судске одлуке. У конкретној ситуацији када међународна арбитражна одлука није била призната у правном систему РС, првотужилац је морао да поднесе пријаву потраживања у року за подношење пријава који је преклузиван јер би у супротном изгубио право да захтева предметни износ. Стога, насупрот ревизијским наводима, само постојање међународне арбитражне одлуке не представља пресуђену ствар. Поступак признања стране арбитражне одлуке представља претходно правно питање за одлучивање у овом поступку.

Не стоје ни наводи ревизије којима се оспорава активна легитимација првотужиоца због његове тврдње да је потраживање уступио друготужиоцу. По добијању упута на парницу, првотужилац је благовремено, у складу са чланом 117. став 1. Закона о стечају поднео тужбу, те није било услова да се тужба одбаци у парничном поступку. У ситуацији када је првотужилац упућен на парницу, поднео тужбу у року у коме је наложено Закључком, првостепени суд је морао да води поступак и да о тужбеном захтеву тужиоца одлучи у меритуму. Тужени је током поступка оспоравао правну ваљаност преноса потраживања између тужилаца, а која ништавост је и правноснажно утврђена у овом поступку. На овај начин, као поверилац обавезе према туженом преостао је само првотужилац по основу одлуке Арбитражног трибунала Лондонског суда за међународну арбитражу број 163397 од 11.05.2018. године, па се не могу прихватити наводи из ревизије туженог да утврђење ништавости Акта о уступању потраживања има значај у односу на постојање обавезе туженог према првотужиоцу. Следом изнетог, првотужилац је активно легитимисан и има право да му се утврди основаним потраживање према туженом у складу са чланом 117. ст. 1 и 118. ст. 3. Закона

о стечају, јер његово потраживање није угашено утврђењем ништавости Акта о уступању потраживања.

Ревизијски наводи којима се оспорава поступак признања стране арбитражне одлуке, не могу бити предмет испитивања ревизијског суда.

Из свега напред наведеног Врховни суд је, применом члана 414. става 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

На основу члана 165. став 1. ЗПП одбијен је захтев првотужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизију није потребан ради вођења парнице у смислу члана 154. ЗПП, па је одлучено као у ставу другом изреке.

Председник већа-судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић